

เรื่อง วัฒนธรรมลาวครั้ง

รายละเอียด

ตำบลแม่ลาด หมู่ที่ 2 บ้านแม่ลาดใหญ่ และหมู่ที่ 6 บ้านห้วยน้อย ประชากรส่วนใหญ่เป็นลาวครั้ง ที่มีวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจประวัติความเป็นมาของลาวครั้ง หมู่ 2 บ้านแม่ลาดใหญ่ และหมู่ 6 บ้านห้วยน้อย ตำบลแม่ลาด อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร

ลาวครั้ง หรือลาวครั้ง ในเขตภาคกลางตอนบนนั้น มีหลักฐานประวัติความเป็นมา พบว่าบรรพบุรุษได้อพยพมาจากอาณาจักรเวียงจันทน์ และหลวงพระบางพร้อมกับลาวกลุ่มอื่น ๆ ได้อพยพเข้ามาที่ ประเทศไทยด้วยเหตุผลที่ทางการเมืองและเป็นเชลยศึกยามสงคราม อาศัยอยู่บริเวณภาคกลางของ ประเทศไทย จากการสันนิษฐานลาวครั้งเป็นชื่อของภาษาและกลุ่มผู้มีเชื้อสาย ลาวกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในภาคกลางของประเทศไทย เช่นในจังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี ฯลฯ ลาวครั้งมักจะเรียกตนเองว่า "ลาวซี้ครั้ง" หรือ "ลาวคั้ง" ความหมายของคำว่า "ลาวครั้ง" ยังไม่ทราบความหมายที่แน่ชัดบางท่านสันนิษฐานว่ามาจากคำว่า "ภูม้ง" ซึ่งเป็นชื่อของภูเขาที่มีลักษณะคล้ายระฆังอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองหลวงพระบางในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันเป็นถิ่นฐานเดิมของลาวครั้ง

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อว่าชาวลาวครั้งถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีปีพุทธศักราช 2321 และในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชในปีพุทธศักราช 2334 ไม่ปีใดก็ปีหนึ่งอย่างแน่นอน เพราะไทยยกกองทัพไปตีเมืองหลวงพระบาง และกวาดต้อนครอบครัว

ของชาวลาวมาในช่วงนั้น เนื่องจากลาวแพ้สงคราม

ลักษณะทั่วไปของลาวครั้ง คือมีรูปร่างค่อนข้างไปทางสูงหรือสันทัด ทั้งหญิงและชายผิวค่อนข้างเหลือง ตาสองชั้น ใบหน้าไม่เหลี่ยมมากจมูกมีสันคมเหยียดตรง ชอบนุ่งผ้าชิ้นคลุมเข่า นุ่งชิ้น มีดอก ลาวครั้งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในการทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศกาลต่าง ๆ และสามารถรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้อย่างเหนียวแน่น

สรุปความเป็นมาของลาวครั้ง ได้ 2 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 มาจากชื่อของภูเขา ในอาณาเขตของอาณาจักรหลวงพระบางที่มีรูปร่างเหมือนกับระฆัง จึงทำให้เรียกชื่อตามนั้น คือ ลาวภูฆัง และเรียกกันจนเพี้ยนกลายเป็นลาวครั้ง

ประเด็นที่ 2 สันนิษฐานว่าสาเหตุที่เรียกชื่อกลุ่มของตนเองมาตั้งแต่โบราณว่า ลาวครั้ง เป็นการเรียกตามชื่อของครั้งที่นิยมนำมาใช้ย้อมสีผ้าให้เป็นสีแดง เพื่อใช้ในการทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นสงครามระหว่างไทยลาว เป็นเหตุให้ชาวลาวหลายชนเผ่าต้องถูก กวาดต้อนเข้ามาอยู่บริเวณภาคกลางของไทย คนกลุ่มน้อยเหล่านั้นก็แยกกันอยู่ตามกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของตน หนึ่งในนั้นก็คือชุมชนลาวครั้ง ชาวลาวครั้งอพยพมาจากเมืองหลวงพระบาง เมื่อปี พ.ศ. 2427 ผู้นำกลุ่มลาวครั้ง ได้ย้ายถิ่นฐานจากบ้านเขากระจิว จังหวัดกาญจนบุรี (ปัจจุบันคืออำเภออุ้มถ่อง จังหวัดสุพรรณบุรี

คนไทยเชื้อสายลาวครั้งมีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ได้แก่ ภาษา การแต่งกาย ประเพณี และพิธีกรรมความเชื่อต่าง ๆ โดยได้ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน อีกทั้งภาษาที่ใช้ คือภาษาลาวครั้ง นักภาษาศาสตร์ได้จัดภาษาลาวครั้งอยู่ในตระกูลภาษาไทย-กะได การแต่งกายของคนไทยเชื้อสายลาวครั้ง จะมีแบบฉบับเป็นของตนเองซึ่งนำวัสดุจากธรรมชาติในท้องถิ่นคือ ฝ้ายและไหมที่เป็นวัสดุในการทอ เทคนิคที่ใช้มีทั้งการจกและมัดหมี่ ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวครั้งคือ ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อตีนจก ซึ่งมีลายผ้าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น และผ้าขาวม้าห้าสีมีลวดลายหลากหลายและสีที่ใช้เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีเหลืองนำมาจากหัวขมิ้น สีดำนำมาจากมะเกลือ + เทา (ตะไคร่น้ำ) สีครามได้มาจากต้นครามผสมกับปูนกินหมาก สีแดงได้มาจากครั้ง นอกจากนี้จะทอไว้เพื่อใช้ในครัวเรือนแล้วยังทอเพื่อการจำหน่ายเป็นรายได้เสริมจากอาชีพหลัก และอาชีพหลักก็คือ เกษตรกรรม เนื่องจากสภาพดินเหมาะแก่การเพาะปลูกเป็นอย่างมากความสามัคคีของลาวครั้ง ชาวลาวครั้งจะมีความสามัคคีกันอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือกันไม่ว่าจะเป็นกลุ่มของเครือญาติหรือเพื่อนบ้าน เช่น ลงแขกเกี่ยวข้าว ทำไร่ หรือแม้แต่งานบุญ งานศพ งานรื่นเริงต่าง ๆ ชาวบ้านก็จะมาช่วยงานกันเป็นจำนวนมากตั้งแต่เริ่มงานจน งานเสร็จเรียบร้อย ชุมชนวัฒนธรรมลาวครั้งบ้านแม่ลาด มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นในด้านการอนุรักษ์ วัฒนธรรมประเพณีของตนเองไว้อย่าง เหนียวแน่นในอดีต อาทิเช่น ประเพณีบายศรีสู่ขวัญ ต้อนรับผู้มาเยี่ยมเยือน ภาษาพูด ดนตรีพื้นเมือง อาหารท้องถิ่น ภูมิปัญญาเกี่ยวกับการทำขนมจีนโบราณ ภูมิปัญญาพื้นบ้านในด้านการรักษาด้วยสมุนไพร การนวดแผนโบราณ วิถีชีวิตการทำนาปลูกข้าวตามฤดูกาล การ

ผลิตข้าวซ้อมมือ การแต่งกายด้วยผ้าทอพื้นบ้าน การทอผ้าลวดลายที่มีเอกลักษณ์คือ ผ้าขิด ผ้าจกและผ้ามัดหมี่ ทอทั้งผ้าฝ้ายและผ้าไหม ผ้าทอที่ใช้ในพิธีทางศาสนา ผ้ามุลุมห้วนาค ผ้าห่อคัมภีร์ ผ้าทอใช้ในชีวิตประจำวัน ผ้า ชิ้น ผ้าขาวม้า หมอนน้อย หมอนเท้า กุชขนมเส้น และมีการจัดงานประเพณีท้องถิ่นที่ได้ ยึดถือกันมายาวนาน โดยเฉพาะงานประเพณีสงกรานต์ "ต๋อนฮับสังขาร บุญสงกรานต์ปีใหม่ไท" ซึ่งถือ ได้ว่าเป็นงานประเพณีที่สำคัญ มีศูนย์สาธิตวิถีชีวิตชุมชนได้แก่ การทอผ้า การสีข้าวและการตำข้าวแบบโบราณ การทำ ข้าวกล้อง การจักสานไม้ ฝ้าย และศูนย์แพทย์แผนไทย เป็นต้น ชุมชนแม่ลาดก็เหมือนกับชน เผ่าทั้งหลายในเอเชียอาคเนย์ที่เชื่อในเรื่องสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติทั่วไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้มี อิทธิพลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นอย่างมาก เป็นการ เพิ่มขวัญกำลังใจ และความมั่นใจในการทำมาหากิน และการดำเนินชีวิตของตน ซึ่งชาวบ้านแม่ลาดส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกร อาทิ ทำนา ทำ สวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ พิธีกรรมต่าง ๆ ที่สืบทอดต่อกันมาจนเป็นประเพณี ล้วนสะท้อนถึงความต้องการในวิถีชีวิต เรื่องน้ำและความอุดมสมบูรณ์ อันเป็นสิ่งจ าเป็นสำหรับสังคมเกษตร เช่น การเปิดขี้ข้าว การเรียกขวัญข้าว นอกจากนี้ในแต่ละช่วงเดือนชาวบ้านยังร่วมท านบุญที่วัดตามความเชื่อใน พุทธ ศาสนาเพื่อสะท้อนความต้องการความคุ้มครองจากเทพสิ่งศักดิ์สิทธิ์และความ ศรัทธา ที่มีต่อพุทธศาสนา เพื่อความสงบสุข ในชีวิตของตนเองและครอบครัว เช่น พิธีทำ บุญกลางบ้าน วันสงกรานต์ วันนเข้าพรรษา ออก พรรษา

คำสำคัญ : ลาวครั่ง

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาด. (2558). วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา ตำบลแม่ลาด อำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: องค์การบริหารส่วน ตำบลแม่ลาด.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-03-05

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1350&code_db=610004&code_type=03